

Giriş

BP Azərbaycan şirkəti Azərbaycan Sosial Təhlil Komissiyasının (ASTK) 2010-cu ilin avqust ayında alınmış Dördüncü hesabatını və həmin hesabatda öz əksini tapmış düzgün fikirləri, müşahidələri və tövsiyələri alqışlayır. Bizim Azərbaycandakı ictimai fəaliyyətlərimizlə əlaqədar 2007-ci ildən bəri Komissiyanın BP-yə verdiyi müstəqil məsləhətləri, tövsiyələri və təminatları yüksək qiymətləndiririk.

İnanırıq ki, ASTK ilə əməkdaşlığımız konstruktiv və səmərəli olaraq qalacaq və ölkədə ictimai fəaliyyətlərimizin daha da güclənməsinə kömək edəcəkdir.

Biz daima həm şirkətə, həm də Azərbaycana faydalar gətirə biləcək təkmilləşdirmə sahələri axtarıq. Əvvəllər olduğu kimi, biz öz cavabımızı cari icra üzərində cəmləməklə hazırlamışıq. Cavab aşağıdakı komponentlər üzrə qurulmuşdur:

- Dialoq və görüşlər
- Şəffaflıq
- Təhlükəsizlik və insan haqları
- Əməliyyatların təsiri
- İcma proqramları

Biz həm ASTK-nın hesabatını (Komissiyanın razılığı ilə), həm də cavabımızı www.bp.com/caspian. veb saytımız vasitəsilə ictimaiyyətə açıqlamaq niyyətindəyik.

Dialoq və görüşlər

Müntəzəm BP-vətəndaş cəmiyyəti əlaqələrini necə yaxşılaşdırmaq barədə tövsiyəsinə görə ASTK-ya təşəkkürümüzü bildiririk. BP özünün Azərbaycandakı fəaliyyətləri haqqında ictimaiyyətə məlumat verməyə həmişə hazırdır. Biz inanırıq ki, vətəndaş cəmiyyəti ilə aparılan müntəzəm dialoqlar informasiyanın verilməsi və rəylərin alınması üçün faydalı bir üsuldur.

2009-cu il ərzində biz Azərbaycanda hökumət, QHT-lər, icmalar, media mənsuqları və digər maraqlı tərəflər də daxil olmaqla cəmiyyətin bir çox təbəqələrindən olan xeyli insanlarla əlaqə saxladığımızı. Konstruktiv dialoq və qarşılıqlı

faydalı nəticələr əldə etmək üçün birgə işləməkdə qərarlı olmağımız keçirdiyimiz görüşlərin və müzakirələrin xarakterik xüsusiyyəti idi.

Biz eləcə də Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MSŞT) sahəsində vətəndaş cəmiyyəti ilə əməkdaşlığımızı davam etdiririk. Bundan başqa, biz bu yaxınlarda nəşr edilmiş "BP Azərbaycanda Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2009" haqqında media mənsubları, QHT-lər və tələbələrle onların rəyini öyrənmək üçün iclaslar keçirməyi planlaşdırırıq.

Biz həm də Azərbaycanda biznes mühitini yaxşılaşdırmaq üçün elmi kollektivləri özümüzün Biznesə İmkan verən Ətraf Mühit Layihəməz vasitəsilə biznes siyasəti üzrə məsləhətlər verməyə cəlb edirik. Məsələn, 2010-cu ilin fevral ayında Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (BMK) Azərbaycanda işgüzar fəaliyyətlərin qeydə alınması prosesinin yoxlanılmasının nəticələrini təqdim etdi. Bu yoxlamayı BP və onun tərəfdaşları Biznesə İmkan yaradan Mühit Layihəsinin bir komponenti kimi maliyyələşdirdi. Yoxlamanın başlıca məqsədi işgüzar fəaliyyətlərin qeydiyyatına alınmasının yeni "vahid pəncərə" sisteminin təsirini ölçmək və bu sistemin daha da təkmilləşdirilməsi və o nun ən yüksək beynəlxalq təcrübəyə necə uyğunlaşdırılması haqqında Vergilər Nazirliyinə tövsiyələr vermək idi. İşgüzar fəaliyyətlərin qeydiyyata alınmasındakı mövcud maneələr haqqında davam edən dialoqda iştirak etmək və Vergilər Nazirliyi vasitəsilə öz mülahizələrini hökumət rəsmilərinə çatdırmaq üçün biznes məsələləri üzrə məsləhətçilər, elmi ictimaiyyət, alimlər, vətəndaş cəmiyyətinin və kütləvi-informasiya vasitələrinin nümayəndələri dəvət olundular.

Lazım olan hallarda fəal dialoq aparmaq və əlaqələr yaratmaq və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələrinin bizim ümumi iclaslarımızda iştirakının təmin olunmasını davam etdirməyi planlaşdırırıq, çünki BP öz fəaliyyətləri barədə ictimaiyyətə açıqlamalar verməkdən çəkinmir və onların BP-nin həyata keçirdiyi əməliyyatlar haqqında nə düşündüklərinə böyük əhəmiyyət verir. Məsələn, 2009-cu ildə biz Çıraq Neft Layihəsinin ətraf mühitə və sosial sahəyə potensial təsirini müzakirə etmək və bu barədə onların rəyini öyrənmək üçün Azərbaycanın elmi ictimaiyyəti, QHT-lər, ictimaiyyətin və kütləvi-informasiya vasitələrinin təmsilçiləri ilə görüş keçirdik.

BP işgüzar fəaliyyətlərlə bağlı QHT-lərlə müxtəlif mövzuları əhatə edən dialoq xarakterli görüşlər keçirməyi davam etdirməyi planlaşdırır. Biz həm də belə görüşlərin formatını və gündəliyini təkmilləşdirmək üçün yollar arayacağıq.

Şəffaflıq

Şəffaflıq və yaxşı idarəetmə BP dəyərlərini əks etdirir. İnanırıq ki, əgər səmərəli istifadə olunarsa, karbohidrogenlərin işlənməsindən yaranan gəlirlər cəmiyyətin

bütün təbəqələrinə geniş sosial-iqtisadi faydalar gətirə bilər. İki onillikdən çoxdur ki, BP gəlirlərin şəffaflığı və yaxşı idarəetmə məsələlərinə konsensusa əsaslanan könüllü yanaşma mövqeyinə dəstək verməkdə davam edir. Azərbaycanda yaxşı idarəetməni və şəffaflığı artırmaq sahəsində BP-nin rolunun gücləndirilməsi barədə götürdüyümüz öhdəliyə uyğun olaraq, biz bu sahədə söylərimizi və fəaliyyətlərimizi davam etdirdik və çox şadıq ki, bütün bunlar Komissiya tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsünün (MSŞT) çoxdankı iştirakçısı kimi, biz gəlir axınları sahəsində şəffaflığı artırmaqla dünyanın hər yerində davamlı inkişafa töhfə vermək üçün hökumətlərlə, qeyri-hökumət təşkilatları ilə, beynəlxalq agentliklərlə və digər şirkətlərlə birgə işləyirik. BP şirkəti Azərbaycanda şirkətin ödənişlərini və hökumətin neft, qaz və mədən sənayesindən əldə etdiyi gəlirlər barədə şəffaf hesabat verilməsi üçün standartlaşdırılmış proseslərin yaradılmasını təşviq edən MSŞT-yə həmin təşəbbüsə 2003-cü ildə başlanılan gündən bəri dəstək vermişdir. Biz bu əməkdaşlığı gələcəkdə də davam etdirməyi planlaşdırırıq. Keçən illərdə olduğu kimi, Azərbaycan hökumətinə transfer edilmiş gəlirlər barədə bəndlərə bölünmüş MSŞT məlumatı ilə bizim illik Davamlı İnkişaf haqqında Hesabatda tanış olmaq olar: www.bp.com/caspian/sr

ASTK-nın xahişindən sonra ilkin olaraq tərtib edilmiş və sonradan yeniləndirilmiş "Göstəricilər dəsti" ilə əlaqədar öz müsbət nöqtəyi-nəzərini bizimlə bölüşdükdüyünə görə ASTK-ya təşəkkür edirik. "Göstəricilər dəsti" özünün faydalı bir mexanizm olduğunu göstərdi və o bizə öz sosial fəaliyyətlərimizi istiqamətləndirməyə, Azərbaycanın inkişafının macro-göstəricilərini izləməyə, eləcə də əməliyyatlarımızın və icmalara göstərdiyimiz təsirləri müəyyən etməyə kömək edir. Biz onu gələcəkdə təkmiləşdirməyi planlaşdırırıq.

Təhlükəsizlik və insan haqları

Bir beynəlxalq şirkət kimi, BP özünün bütün işçilərinin sağlamlığının, rifahının və təhlükəsizliyinin qeydinə qalır.

2009-cu ildə biz İkitərəfli Təhlükəsizlik Protokolundan irəli gələn insan haqlarının pozulması barədə iddialara cavab olaraq, Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin (XDMX) İxrac Boru Kəmərlərinin Mühafizəsi İdarəsi ilə əməkdaşlıq və araşdırma prosedurları barədə razılığa gəldik. Bu prosedurların layihəsini baxılmaq üçün Nazirlər Kabinetinə göndərdik və hökumətin tövsiyəsi əsasında dəniz obyektlərinə həmin prosedurları şamil etməyin mümkünlüyünü araşdırmağı qərara aldıq. Hazırda biz Sahil Mühafizəsi və Azərbaycan Respublikasının Hərb-dəniz Donanması ilə bu istiqamətdə işləyirik. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, prosedurlar layihəsinə Azərbaycan Respublikasının ombudsmanı tərəfindən təklif edilmiş dəyişikliklər daxil edilmişdir. Ümid edirik ki, biz ən yaxın zamanda bu

prosedurları BP-nin idarə etdiyi obyektlərin təhlükəsizliyini təmin edən üç dövlət təhlükəsizlik idarəsinin hər biri ilə razılaşıdıracaq və təsdiq edəcəyik.

Adnan Hacızadə ilə əlaqədar baş vermiş hadisənin mahiyyətini və bununla bağlı məhkəmə hakimiyyətinin sonrakı addımlarını başa düşmək üçün vəziyyəti diqqətlə izləyir və müvafiq hökumət orqanları ilə əlaqə saxlayırıq. Bu hadisədən BP-nin öyrəndiyi dərslərdən biri budur ki, bu məsələni həll etməyin ən yaxşı yolu müxtəlif maraqlı tərəflərlə, o cümlədən müvafiq hökumət orqanları ilə müntəzəm dialoqlar aparmaqdır.

Biz hüquq normalarına aid təşəbbüslərdən xəbərdar olmaq üçün həmişə hökumətlə və Bakıdakı beynəlxalq təşkilatlarla əlaqə saxlayırıq. Bu, bizim risklərin qiymətləndirilməsi prosesimizin bir hissəsidir və bura həm də insan haqları ilə əlaqədar ölkədəki durumun qiymətləndirilməsi daxildir. Eyni zamanda, bunu da başa düşürük ki, ölkədə həyata keçirilən hüquq normalarına aid proqramlara BP tərəfindən dəstək verilməsi hökumətin xahişi ilə olmalıdır. Keçən illərdə olduğu kimi, biz bu sahədə potensial imkanları nəzərdən keçirməyə həmişə hazırıq.

Biz müvafiq dövlət təhlükəsizlik təşkilatları ilə sıx məsləhətləşmələr aparmağı davam etdirməyə qərarlıyıq və bizimlə əməkdaşlığına görə onlara minnətdarıq.

Ötən ilki cavabımızda bildirdiyimiz kimi, 2009-cu ildə biz BP-nin istismar etdiyi dəniz qurğularının təhlükəsizliyini təmin edən "Titan D" mühafizəçiləri üçün insan haqlarının əsas prinsipləri və qaydaları üzrə təlim keçirilməsinə kömək etdik. Biz həmçinin BP-nin təchizat bazasının mühafizəsini təmin edən Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNS) təhlükəsizlik əməkdaşlarının eyni şəkildə təlimləndirilməsini həyata keçirdik. Biz BP-nin Xəzər dənizindəki işlətdiyi dəniz qurğularının təhlükəsizliyini təmin edən gəmilərdə xidmət edən zabitlərin də bu təlimi 2010-cu ilin sonunadək keçməsinə planlaşdırırıq.

BP özünün işlətdiyi obyektlərin təhlükəsizliyinin insan haqlarına hörmətlə yanaşmaqla təmin edilməsi üçün hərtərəfli bir plan hazırlamışdır. Tikinti mərhələsində BP-nin yanaşma mövqeyinin bir elementi Təhlükəsizlik və İnsan Haqları üzrə Könüllü Prinsiplərin (KP-lər) yerinə yetirilməsi sahəsində öz qapılarını şirkətdən xaric monitorinqin üzünə açması idi və 2004-2008-ci illərdə dörd belə monitorinq aparılmışdı. Bu monitorinqlərin hər birində müşahidələrin nəticələri ictimaiyyətə açıqlanmışdı. Bundan sonra KP-lərin yerinə yetirilməsində öz yanaşma mövqeyinin səmərəliliyini qiymətləndirmək üçün BP şirkətdaxili yoxlama keçirilməsini təklif etdi. 2010-cu ilin may ayında BP ilk dəfə olaraq KP-lərin Azərbaycanda necə həyata keçirilməsinin şirkətdaxili qiymətləndirilməsini apardı. Bu, BP-nin standart KP-lərinin qiymətləndirmə əsasında istifadə etməklə daxili "sağlamlıq müayinəsi"də irəliləyişin olduğunu müəyyən etdi. Bu yoxlama sadə və standartla müqayisə əsasında aparıldı. Onun əsas məqsədi yalnız "qaydalara riayət olunan" və ya "riayət olunmayan" sahələri müəyyən etmək deyil,

problemlərin həll edilməsi sahəsində şirkətlərə təlimatlar və münaqişələrin aradan qaldırılması üçün məsləhətlər vermək idi. Qiymətləndirmədə əsas diqqət risklərin necə müəyyən edilməsi və yumşaldılması üzərində cəmlənmişdi. Yoxlama müəyyən etdi ki, KP-lərin yerinə yetirilməsinin bütün sahələrində BP-nin mövqeyi güclüdür, lakin elə sahələr vardır ki, onları daha da gücləndirməyi nəzərdə tutmaq olar. Biz əsas müşahidələr və tövsiyələrlə birgə bu qiymətləndirmənin ümumi xülasəsini və əsas standartları Azərbaycan dilinə tərcümə etmək və həm Azərbaycan, həm də ingilis dili variantlarını veb-səhifəmizə yerləşdirib ictimaiyyət üçün açıqlamağı planlaşdırırıq.

Həllik isə, biz konkret olaraq KP-lərə aid şirkətdən xaric monitoring keçirilməsini planlaşdırırıq. Biz belə bir faktı çox yüksək qiymətləndiririk ki, ASTK daha geniş fəaliyyət sahələrinin bir hissəsi kimi hər il KP-lərin necə həyata keçirilməsini yoxlamaqda davam edir. Eyni zamanda, biz KP-lərin nə vaxtsa şirkətdən xaric və məhz onlara həsr edilmiş yoxlanılmasının şirkət üçün faydalı olacağı ehtimalını da istisna etmirik. Hələlik isə biz KP-lər üzrə fəaliyyətimizin nəticələrini hər il BP Azərbaycanda Davamlı İnkişaf haqqında hesabatlarımızda təfərrüatı ilə ictimaiyyətə açıqlayırıq.

2009-cu ildə yaranmış fasilədən sonra, BP 2010-cu ildə boru kəmərinin təhlükəsizliyi üzrə yenidən geniş əhatəli məsləhətləşmələr aparmağa başladı və bu ilin sonunadək biz BTC/CQBK boyunca yerləşən 115 icmada görüşlər keçirməyi planlaşdırırıq. BP-nin təşəbbüsü ilə yaradılmış "Təşkilatlararası Təhlükəsizlik Komitəsi" (TATK) forumlarının məqsədi yerli icma üzvlərinin inamını qazanmaq və təhlükəsizliklə bağlı məlumatları onlarla bölüşdürməkdir. Bu forumlarda BP-nin çöl təhlükəsizlik əməkdaşları, İxrac Boru kəmərlərinin Mühafizəsi İdarəsinin və yerli icrayə komitələrinin nümayəndələri, eləcə də yerli torpaq mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri iştirak edir.

2009-cu ildə BP Azərbaycanda boru kəmərləri marşrutu boyunca yerləşən icmalarda təhlükəsizliyə münasibət barədə müstəqil bir sorğu keçirdi. Sorğunun bundan əvvəl ASTK ilə bölüşdürülən nəticələri BP-nin təhlükəsizliklə bağlı icma əlaqələrini daha yaxşı tənzimləmək üçün ona dəyərli rəylər verdi və onun dövlət və özəl təhlükəsizlik qurumları ilə əlaqələrində az da olarsa mövcud olan çatışmazlıqları müəyyənləşdirməyə kömək etdi. BP bu nəticələri həm də hökumətlə bölüşdüdü. KP-lətinin Azərbaycanda həyata keçirilməsinə dair 2010-cu ilin qiymətləndirmə hesabatında verilən tövsiyələrdən biri belə sorğuların müntəzəm olaraq, bəlkə də üç ildən bir keçirilməsi təklifi oldu. İnanırıq ki, belə sorğulardan alınan rəylər boru kəmərləri boyunca təhlükəsizliyi gücləndirmək üçün çox qiymətlidir və BP-nin təhlükəsizlik və insan haqları sahəsində göstərdiyi səylərin təsirini nümayiş etdirir. Bu məsələ ilə əlaqədar digər bir tövsiyə keçirilən hər bir sorğudan alınmış əsas məlumatların xülasəsini nəşr etdirmək barədə fikirləşməkdir.

Şirkətdə həyata keçirilmiş müxtəliflik və əhatəlilik proqramları menecerlərimizi müvafiq qaydada əhatəli komandalara yaratmağa hazırlamaq məqsədi ilə həyata keçirilir. Belə komandalara fərdlər mənşəyindən, cinsindən, etnik mənsubiyyətindən və dinindən asılı olmayaraq qəbul edilir və şirkətə verdikləri özlərinəməxsus töhfələrinə görə qiymətləndirilir. Təlim xətti rəhbərlərə qabiliyyət və bacarıqların qiymətləndirildiyi bir mühitin başa düşülməsinə kömək edir. Belə mühitdə bütün işçilər və biznes tərəfdaşları irqindən, rəngindən, dinindən, cinsindən, yaşından, milli mənşəyindən, cinsi təmayülündən və ya evli olub-olmamasından asılı olmayaraq özlərinin qiymətləndirildiyini və kənar qalmadıklarını hiss edirlər. Bu mühit xətti rəhbərlərə hər bir kəsin imkanlardan istifadəsini təmin etmək üçün bacarıqlar aşılayır.

Əməliyyatların təsiri

Biz fəvqəladə hallarda cavab tədbirləri görmək yüksək səviyyəli hazırlığı təmin etmişik. Bura effektiv planlar və prosedurlar, istifadəsi dərhal mümkün və saz vəziyyətdə olan avadanlıqlar və resurslar, eləcə də yaxşı təlim keçmiş, təcrübəli və peşəkar bir fəvqəladə hallarda cavab tədbirləri təşkilat daxildir. Bunlar müntəzəm olaraq yoxlanılır və sınaqdan keçirilir, lazım olduqda isə yeniləşdirilir və təkmilləşdirilir. Fəvqəladə hallarda cavab tədbirlərinin bütün sisteminin yoxlanılması və işçi heyətinin cavab tədbirləri bacarıq və vərdişlərini gücləndirmək üçün planlaşdırılmış məşqlər və təlimlər keçirilir. Biz dənizdə və qurudakı istehsalat sahələrində hər ay fəvqəladə vəziyyətlərin aradan qaldırılması üzrə məşqlər keçiririk. Bizim strateji və başlıca podratçılarımız da bu məşqlərdə iştirak edirlər

Bütün bu görülən işlər real fəvqəladə hallarda özünün çox səmərəli olduğunu sübut etmişdir. 2009-cu ilin noyabr ayında BP Azərbaycan SİB böhran və fəvqəladə vəziyyət hallarında cavab tədbirləri üzrə böyük bir məşq keçirdi. "Xəzər" adlanan bu məşqin əsas məqsədləri prosedurları sınaqdan keçirmək, cavab tədbirləri qruplarına öz rollarını yerinə yetirmək imkanı yaratmaq və müvafiq səlahiyyətli qurumlarla fəaliyyətlərin əlaqələndirilməsini yoxlamaqdan ibarət idi. Bu məşq öz növündə Azərbaycanın müvafiq dövlət orqanlarının, o cümlədən Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin, Hərbi dəniz donanmasının, Sahil Mühafizə Xidmətinin və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin fəal şəkildə qatıldığı birinci tədbir oldu. Prosedurlarımızı gücləndirmək və gələcək təlim sahələrini müəyyənləşdirmək üçün bu məşqdən öyrənilmiş dərslərdən istifadə olunacaqdır.

Bundan başqa, 2010-cu ilin sentyabr ayında biz Fəvqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) ilə birgə daha bir böyük məşq keçirdik. Bu məşqdə FHN-in resursları tam şəkildə istifadə olundu və icmalar da orada iştirak etdi. Bu, uğurlu əməkdaşlığın digər bir nümunəsi oldu və fəvqəladə hallara hazırlıq vərdişlərimizi və proseslərimizi

gücləndirmək üçün gələcəkdə də belə qarşılıqlı faydalı məşqləri davam etdirməyi təmin edəcəyik.

Fövqəladə hallarda cavab tədbirlərini birgə həyata keçirməyə və neft dağılmalarında FHN-in və BP-nin resurslarını birləşdirməyə imkan verəcək yeni bir Vahid Komanda Sistemi yaratmaq üçün hazırda FHN ilə müzakirələr aparırıq.

BP şirkətin mütəxəssisləri və effektiv çatdırma kanalları ilə bütün maraqlı tərəfləri, o cümlədən hökumət və qeyri-hökumət tərəflərini, öz tərəfdaşlarını, kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrini və ictimaiyyəti əmin etmişdir ki, onun Azərbaycanda həyata keçirdiyi əməliyyatlar təhlükəsizdir və şirkətin regionda uzun müddət qalacağı barədə öhdəliyi vardır. Bununla əlaqədar olaraq, bəyannamələr və "ən çox soruşulan suallar" sənədi hazırlanmış və açıqlanmışdır. Şirkət daxilində şirkət rəhbərliyinin göndərişləri və şirkətin rəsmi bildirişləri də daxil olmaqla ən son məlumatları çatdıran xüsusi intranet səhifəsi yaradılmışdır. Bundan başqa, bu tədbirdən mütəmadi olaraq şirkətin ümumi yığıncaqlarında və işçi heyəti ilə görüşlərdə bəhs edilmiş və əməkdaşlarla açıq və şəffaf söhbətlərin aparılmasına nail olunmuşdur.

Komissiya tərəfindən əməliyyatlar sahəsində əldə edilmiş müəyyən uğurların, o cümlədən peşəkar işçi heyətində milli kadrların faiz artımının, BP-nin kiçik və orta müəssisələrə (KOM-lar) verdiyi töhfələrin və əməyin təhlükəsizliyi sahəsində yaxşı nəticələrin əldə edilməsinin təqdir edilməsindən məmnunuq.

BP şirkəti ASTK-nın Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafının davam etdirilməsi mövqeyini bölüşür. İnanırıq ki, bizim mövqeyimiz müsbət töhfələr verir və Azərbaycanın inkişafına yaxşı bir misal ola bilər. Biz Azərbaycanda apardığımız biznes fəaliyyətimizdə, həm müqavilələrimizdə iştirak edən şirkətlərin sayını, həm də yerli şirkətlərə verilmiş müqavilələrin dəyərini artırmaqla, yerli ehtiyatlardan maksimum istifadə barəsində götürdüyümüz öhdəliyə sadıq Biznes Mərkəzinin (BM) yerli ehtiyatları inkişaf etdirmək səyi bu məsələyə dəstək verən əsas amillərdən biri olmuş və biri olaraq da qalmaqdadır.

Bundan başqa, BM-nin yeni veb-səhifəsi 2010-cu ilin iyun ayında açıldı. Bu veb-səhifə yerli şirkətlərə BP ilə işgüzar münasibətlər qurmaq üçün tələb olunan ilkin addımlar haqqında məlumat verir və onları neft və qaz sektorunda iş tapmasına kömək etmək üçün texniki və maliyyə dəstəyi barədə məlumatlandırır. Biz neft və qaz sənayesindəki yerli xidmət şirkətlərinə həyata keçirilməsi 2006-cı ildə başlanmış Biznes Mərkəzi və Təlim Proqramı (BMTP) əsasında biznes inkişafı planları və yerli bazar imkanlarının qiymətləndirilməsi vasitəsilə texniki yardım göstərməyi davam edəcəyik.

BP həm də 2006-cı ildə yaradılmış Təchizatçı Müəssisələri Maliyyələşdirmə Qurumu (TMMQ) və BMK tərəfdaşlığı vasitəsilə daxili kredit kapitalından şəffaf və

rəqabətəsaslı istifadə imkanı yaratmaqla yerli neft və qaz sahəsində xidmət şirkətlərinə dəstək verməyi davam etdirəcəkdir. Bundan başqa, biz ölkənin kənd təsərrüfatı və digər qeyri-neft sektorunda sosial-iqtisadi stimül vermək məqsədi daşıyan layihələr üzərində işləməyi davam etdirəcəyik.

ASTK BP-yə maddi-texniki tədarükün idarə edilməsində şəffaflığı daha da artırmağı tövsiyə edir.

Korrupsiyaya qarşı görülən tədbirlərin pozulmasına qarşı risklərin qarşısının alınması, onların aşkar edilməsi və onların təkidlə təqib edilməsi üçün BP-nin effektiv mexanizm və vasitələri vardır. Bu mexanizmlərdən biri (BP-nin Kateqoriyanın İdarəedilməsi Prosesi) seçilmiş təchizatçıların BP standartlarına tam cavab verməsini təmin edir, vasitələrin digər bir komplekti isə təchizatçıların müqavilə bağlanmasından sonrakı fəaliyyətini yoxlayır ki, onların şirkətlə işgüzar münasibətlərdə olduğu bütün müddətdə BP standartlarına riayət olunması təmin olunsun.

BP-nin Kateqoriyanın İdarəedilməsi (KİE) Prosesi yüksək səviyyəli tədarük nəticələri əldə edilməsinə yönəlmiş fəaliyyətlərin strukturlaşmış əsasını təşkil edir. KİE bütün xidmətlərin və materialların tədarükünün səlahiyyət verilmiş məhdud sayda peşəkarlar tərəfindən təchizat zənciri vasitəsilə aparılmasına icazə verir və digər məsələlərlə yanaşı, BP standartlarına tam cavab verən təchizatçıların seçilməsi üçün üsul müəyyən edir. Biz tam əminik ki, çox diqqətlə aparılmış təsdiq prosesini keçən təchizatçılarla iş görülməsi əməyin təhlükəsizliyi və tədarük işlərinin yüksək keyfiyyətlə aparılması ilə nəticələnir.

Təchizatçıların seçilməsi prosesinə onların qiymətləndirilməsində SƏTƏM və bütövlüyün idarə edilməsi meyarları daxildir və bu da təhlükəsiz və etibarlı əməliyyatları təmin edir. Üstəlik, bura həm də Rüşvətخورluğa və Korrupsiyaya qarşı (RKQ) BP qaydalarına, keyfiyyətə və texniki standartlara əməl edilməsi tələbləri daxildir. Bu proses həm də təchizatçının maliyyə durumunun sabitliyini yoxlayır.

KİE-dən əldə olunan aşkar fayda ondan ibarətdir ki, BP-nin bütün kəşfiyyat və hasilat seqmentində Maddi-texniki tədarük və Təchizatın İdarə Edilməsi (MTTİE) əməkdaşları hər hansı bir kateqoriyada bütün mümkün ola bilən təchizatçıları yaxış görmək imkanına malik olur və BP ilə əməkdaşlığa cəlb edilmək üçün qiymətləndirilmiş və qəbul edilmiş bu təchizatçılara inanırlar.

Təchizatçılarımızın öz müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirməsinə nəzarət etmək üçün BP Azərbaycan 2009-cu ildə Təchizatçıların Audit Proqramını (TAP) həyata keçirməyə başladı. TAP-nin Rüşvətخورluğa və Korrupsiyaya qarşı (RKQ) bir komponenti vardır. Auditi keçiriləcək təchizatçılar riskin qiymətləndirilməsi əsasında seçilirlər. Təchizatçı auditlərinin RKQ komponentində əsas diqqət

aşağıdakılar üzərində cəmlənir: təchizatçıların anti-korrupsiya ilə əlaqədar nəzarət mexanizmləri, təchizatçıların anti-korrupsiya təlimləri, səyahət və əyləncə xərcləri, onların subpodratçıları, yükəndərənləri, gömrük agentləri, müşavirləri, xırda xərclər qrafaları, bank bəyannamələri, lisenziyaları, icazələri, işə götürmə qaydaları. TAP hər il həyata keçirilən bir təşəbbüsdür və o, MTTTİE Uyğunluq və Audit qrupu tərəfindən idarə olunur.

Keçən illərdə olduğu kimi, yerli təchizatçıların əsas işçi heyəti üçün Davranış Kodeksi və RKQ üzrə təlimatlandırılması tələb olunur. Biz bütün tender sənədlərinə Davranış Kodeksinin bir surətini əlavə edirik. Uyğunluq/etika üzrə əsas icra göstəriciləri təchizatçı işinin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsini təşkil edir. BP-nin müqavilə şablonlarında və yeni lazımi ehtiyatlılıq prosedurlarındakı müddəalar maddi-texniki tədarük prosesinin tərkib hissələridir.

Səngəçal terminalı ətrafındakı icmalarla əlaqələr

ASTK-yə Səngəçal terminalı və onun qonşuluğundakı icmalar arasında təkmilləşdirilmiş ünsiyyət nəticəsində yaranmış yaxşı əlaqələr barədə öz təəssüratını bölüşdüüyünə görə təşəkkür edirik.

Ünsiyyət və əlaqələrin yaradılması şirkət üçün olduqca vacibdir və biz yerli maraqlı tərəflərlə dialoqumuzu icmalarla müntəzəm olaraq görüşmək və məlumatlandırma iclasları vasitəsilə gələcəkdə daha da gücləndirməyi planlaşdırırıq. İcmaları narahat edən müxtəlif məsələlərə cavab vermək və rəyləri öyrənməklə, belə görüşlər layihə üzrə işlərin gedişi, müvafiq SƏTƏM və icma inkişafı təşəbbüsləri haqqında məlumatların vaxtında icma səviyyəsində bölüşdürülməsində və çox mühüm bir vasitə kimi nəzərdə tutulur.

Səngəçal terminalında atmosfərə buraxılan emissiyalarla bağlı Komissiyanın narahatlığını qiymətləndiririk. Dünyanın hər yerində neft hasil edilən digər ərazilərdə olduğu kimi, əməliyyatlar zamanı bəzi emissiyaların atmosfərə buraxılması burada da müşahidə olunur. Nəzərdə tutulan emissiyaların həcmi, məşəldə yandırma ilə bağlı amillər, buraxılma normaları və onun davamlılığı hesablanır və planlaşdırılmış məqsədlərlə müqayisə olunur. Belə miqdarlar insanlar və ətraf mühit üçün ziyanlı olmur. BP Azərbaycanın mərkəzi ətraf mühit qrupu dəniz, ixrac və Səngəçal əməliyyatları üçün atmosfərə buraxılan ümumi istixana qazları üzrə göstəriciləri nümayiş etdirən rüblük lövhə hazırlamışdır. BP-nin keçirdiyi monitorinqin nəticələri göstərir ki, Səngəçal terminalında atmosfer havasında olan çirkləndiricilərin səviyyəsi beynəlxalq standartlar tərəfindən müəyyən edilmiş səviyyədən çox aşağıdır.

BP məsuliyyətli bir operator kimi mütəmadi olaraq vəziyyətə nəzarət edir və terminaldakı qurğular və proseslərə ən yaxşı texnologiyaları tətbiq etməklə hava çirkləndirici həcmənin azaldılması üzərində həmişə çalışır.

Səngəçal terminalının ətrafındakı icmalarda həyata keçirilən məlumatlandırma görüşlərinə ictimaiyyətin münasibəti müsbətdir və onlar əməliyyatlarımızın yaratdığı təsirlərlə (məşəldə yandırma, küy və qoxu) əlaqədar onların narahatlıqlarına cavab verən ünsiyyətimizi yüksək qiymətləndirirlər. Bizim süzgəcdən keçirməklə təmizləmə və monitorinq proseslərimiz barədə icmaların xəbəri yox idi və onlara bu barədə məlumat verilməsini çox rəğbətlə qarşıladılar. Beləliklə, bizim üçün belə görüşlərin keçirilməsi ətraf mühitlə bağlı keçirdiyimiz monitorinqin nəticələrini icmalarla bölüşdürmək üçün yaxşı bir imkandır, çünki bu nəticələr icmaların güzəranı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Sağlamlıq məsələləri ilə bağlı icma narahatlıqlarından xəbərimiz var və biz onları məlumatlandırma, terminal əməliyyatları haqqında informasiyanın çatdırılması, SƏTƏM və müntəzəm ünsiyyət zamanı verilən suallara cavab verməklə həmişə yoluna qoyuruq.

Sağlamlığa Təsirin Qiymətləndirilməsinin (STQ) Komissiya tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsini görməkdən məmnunuq. STQ təsirlərin yumuşaldılması üçün tövsiyələr verir və terminal hüdudlarından kənara çıxaraq ətraf icmaları da əhatə edən səhiyyə yardımı proqramları üçün imkanları yaxşılaşdırır. STQ Səngəçal terminalının təsirini həm keçmişə, həm də gələcəyə nəzərən qiymətləndirib. Keçmişə nəzərən aparılan təhlildə əsas diqqət miras kimi qəbul edilən və narahatlıqlar doğuran icma narazılıqlarına cavab verməklə keçmiş qurğuların və layihə üzrə fəaliyyətlərin üzərində cəmləndi. Gələcəyə nəzərən aparılan təhlil qabaqcıdan müəyyən edilmiş əhalinin sağlamlığında müxtəlif fəaliyyətlər nəticəsində baş verən dəyişiklikləri aşkar edir və qiymətləndirir. O eləcə də gələcək terminal əməliyyatları və genişləndirmələrdən icmalara potensial təsiri nəzərdən keçirir.

STQ bizi icmaların məlumatlandırılması və məsləhətləşmə strategiyalarımızı planlaşdırmağa və həyata keçirməyə əhəmiyyətli dərəcədə kömək edəcək faydalı məlumatlarla təmin etdi. Biz STQ-nin nəticələrindən auditoriyanın seçilməsi və ünsiyyətin məzmununu müəyyən etməkdə istifadə edəcəyik ki, müvafiq məlumat lazım olan adamlara lazımi formatda çatdırılsın.

Aralıq dənizi tısbağaları (*Testudo graeca*) Azərbaycan Respublikasının Qırmızı kitabına və Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqının (BTMİ) Qırmızı siyahısına saylarının azalmasında görə "zəif növ" kimi daxil edilmişdir. 2002-ci ildə terminalın genişləndirilməsi işləri və onların bu ərazidəki tısbağalara mümkün ola biləcək təsiri ilə əlaqədar narahatlıqlara cavab olaraq BP Səngəçal terminalının qonşuluğunda yerləşən sahiləni ərazidə tısbağa yetişdirmə təşəbbüsünün həyata

keçirilməsinə başladı. Bu layihənin bir hissəsi kimi, tısbağa populyasiyasında ümumi itkilərdən yayınmaq məqsədi ilə şəraiti təbiətə yaxın bir hasarlanmış ərazidə tısbağa yetişdirilməsinə başlandı.

Yetiştirilmə layihəsi ilə birgə Azərbaycan biomüxtəliflik mərkəzinin köməyi ilə tısbağaların təbiətə buraxılması proqramı işlənib hazırlandı. 2007-2010-cu illər ərzində təxminən 350 tısbağa əvvəlcədən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə razılaşdırılmış prosedurdan istifadə edilməklə Qobustan və Şirvanın dağətəyi ərazilərinə buraxıldı. Onların gələcək monitorinqinə imkan yaratmaq üçün tısbağaların hamısı nişanlanmışdı. Azərbaycan Bioloji Müxtəliflik Mərkəzi tərəfindən 2009-cu ilin avqust ayında keçirilən monitoring göstərdi ki, təbiətə buraxılmış bu tısbağaların ətraf mühitə uyğunlaşması qənaətbəxşdir.

İcma proqramları

BP şirkəti Azərbaycanda inkişafa və iqtisadi yüksəlişə dəyərli töhfələr verən layihələrin operatoru olmağı ilə fəxr edir. O cümlədən, icma proqramları öz səylərini institusional bacarıqların inkişaf etdirilməsi, yumuşaq iqtisadiyyat və biznes bacarıqları üzrə təlim, gəlir yaradan müdaxilələr və bazaar ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi əsasında sosial müəssisələrin inkişaf etdirilməsi üzərində cəmləyir. BP tərəfindən irəli sürülmüş İcma Proqramı təlim vasitəsilə bacarıq və vərdişlər yaradılmasının və son məqsədi regionda sosial-iqtisadi inkişafa dəstək vermək olan əməli mikrolayihələrin həyata keçirilməsinin strukturlaşdırılmış bir prosesidir.

Davam edən inkişaf müdaxilələrinin ən mühüm hissələri bacarıqların yaradılması, məsuliyyət, yerli hökumət və şirkətlərlə əlaqələr yaratmaq və onları saxlamaqdan ibarətdir. Belə imkanların nəticələrinin bəzi nümunələri aşağıdakılardır:

- İnkişaf layihələrinin verildiyi sahibkarların öz müəssisələrini idarə etmək, onları inkişaf etdirmək və saxlamaq üçün aydın təsəvvürü, missiyası və strateji planları olur;
- İcma gəncləri biznesə və/ya biznes inkişafı xidmətlərinə maraq göstərir, özlərini işlə təmin edə bilir, müstəqil olaraq xidmətlər təchiz edir, öz bineslərini idarə edir və özlərinə müştərilər tapırlar;
- İcma üzvləri qərar qəbuletmə proseslərində fəal iştirak edir və sahibkarlar iştirak mövqeyinin mühümlüyünü başa düşürlər;
- Hədəf götürülmüş benefisiarlar kredit institutları ilə əməkdaşlıq edir və borc götürülmüş pulla öz bizneslərini inkişaf etdirmək və genişləndirmək yolları və imkanları haqqında məlumatlı olurlar.

Öz icma proqramlarının davamlılığını təmin etmək öhdəliyinin bir hissəsi kimi, BP icma ehtiyaclarına kömək etmək üçün yaradılmış şirkətlərin uzun müddətli iqtisadi və iş bacarıqlarının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə BP şirkəti Məhdud Məsuliyyətli

Şirkətləri (MMS) inkişaf etdirir. İcma Proqramı əsasında yaradılmış MMS-lərin qarşısında qoyulan tələblərdən biri budur ki, müəssisənin yaratdığı gəlirlərin razılaşdırılmış bir hissəsi icmanın döviyyə fonduna verilsin. Bu fond sonradan bütün icmanın mənafeyi üçün istifadə edilir. Bundan başqa, icma belə sahibkar müəssisəsindən mal və xidmətlərdən yaxşılaşdırılmış istifadə imkanı, güzəştlər və digər dəyərlər vasitəsilə faydalanır.

BP müxtəlif icma inkişafı layihələrində digər əsas maraqlı tərəflərlə yanaşı, müvafiq yerli orqanlarla dialoq aparılmasını davam etdirir. Bu yalnız bizim iştirak strategiyamızın bir hissəsi olmayıb, həm də uzun müddətli iqtisadi inkişaf və müstəqillik üçün mühüm bir mexanizmdir. Biz bu sahədə ASTK-nın mövqeyini bölüşdürürük və bu layihələrə yaxından nəzarət etməyi davam etdirəcəyik.

BP məmnuniyyətlə təsdiq edir ki, yerli icmalar üçün iqtisadi imkanların artırılmasına yönəlmiş kənd təsərrüfatı sahələrinə müdaxilələr bizim icma inkişafı təşəbbüslərimizin mərkəzində dayanır. Davamlı ətraf mühit və iqtisadi imkanlar proqramı (DƏMİİP) və həyata keçirilməsi davam edən digər proqramlar icmaların iqtisadi dolanışq vasitələrinin yaxşılaşdırılması, səmərəliliyin artırılması və davamlı inkişafa nail olmaqla yeni iqtisadi imkanlardan istifadə məqsədlərinə xidmət edir. BP mütəmadi olaraq yerli ehtiyacların, imkanların və təcrübələrin qiymətləndirilməsinə əsaslanaraq kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsinə səmərəli dəstək verilməsi yolları arayır. BP məmnuniyyətlə təsdiq edir ki, yerli Gəncə Aqrobiznes Mərkəzi ilə həyata keçirilən layihələr maraqlı, əsasən seçki və biliklərin ötürülməsinə əsaslanan geniş fermerlər şəbəkəsini əhatə edir.

Yerli tərəfdaşlar vasitəsilə kənd təsərrüfatını inkişaf etdirmək barədə ASTK-nın məsləhətini BP qiymətləndirir və həmişə öz yanaşma mövqeyini təkmilləşdirməyə can atır. Davamlı təkmilləşdirmə yalnız göstərilənlərlə məhdudlaşmayan aşağıdakı amillər daxildir: keyfiyyətli toxumlarla təchizatın təmin edilməsi, kənd təsərrüfatı üzrə təlimlərin keçirilməsi və yeni texnologiyaların tətbiq edilməsi ilə dənli bitkilərin və mal-qaranın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması. Mal-qaranın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına yüksək keyfiyyətli yemlərdən istifadə və mal-qaranın idarə edilməsinin müasir texnologiya və metodları üzrə fermerlərin təlimləndirilməsi ilə nail olunur.

Bu yaxınlarda BP müvafiq MMS-lərə öz bazar şəbəkəsini yaratmaq və və hasilatı, xidmətləri və çatdırma zonalarını genişləndirmək üçün lazımi dəstək vermək məqsədi ilə su təmizləmə qurğuları ilə əlaqədar yeni bir inkişaf mərhələsinin həyata keçirilməsinə başlayıb. Bu müəssisələrin inkişafında əsas prioritet sahibkarlar üçün müasir bazar tələblərinə cavab verən texnoloji bazanın yaradılması, yeni texnologiyaları (avadanlıqla təchizat) tətbiq etməklə sahibkarlara dəstək verilməsi, xidmətlərin müxtəlifliyinin (qablaşdırma, kirayə etmə, icarəyə götürmə və s.) çoxaldılması və suyun keyfiyyətini yoxlayan regional laboratoriyalar vasitəsilə suyun keyfiyyəti üzərində nəzarətin gücləndirilməsidir.

BP icma inkişafında gender həssaslığı məsələsi ilə əlaqədar nöqteyi-nəzərlə şərikdir. Layihələrə verilən tələbatlardan biri budur ki, qadınlar icma qruplarına daxil edilməli və layihələrdə iştiraka sövq edilməlidir. BP inkişafda qadınların mühüm rolunu əks etdirən gender təhsili komponenti barədə tövsiyəni məmnuniyyətlə qəbul edir və o, bu tövsiyəni hazırda davam edən və ya yeni proqramlarda nəzərə almağı davam etdirəcəkdir. Qeyd etmək istədik ki, bizim dəstək verdiyimiz mikromaliyyə layihələrində qadın benefisiarların böyük bir hissəsini qadınlar təşkil edir. Məsələn, 2009-cu ilin sonunda BP və onun tərəfdaşlarının dəstək verdiyi maliyyə institutlarından mikro-kreditlər götürmüş qadınların ümumi sayı 40000 nəfərdən artıq olmuşdur.

Sosial xərclər

Xəzərdə həyata keçirilən əməliyyatlar mərhələsi dövründə BP icma inkişafı layihələrinə dəstək vermək sahəsində götürdüyü öhdəliyə sadıq qalıb. Lakin bununla belə, bu xərclərin həcmi operatoru olduğumuz neft və qaz layihələrinin ölçüsü ilə əlaqələndirilməməlidir. Bizim yanaşma mövqeyimiz daha çox davamlı və uzun müddətli müdaxilələrə əsaslanır. Bu müdaxilələr tikinti mərhələsində qoyulmuş sərmayələr üzərində qurulur və əməliyyatların bütün gedışı boyu öz əhəmiyyətini saxlayır.

Nəticə

Biz ASTK-ya işimizi və ictimai fəaliyyətimizi mütəmadi olaraq yaxşılaşdırmaqda bizə kömək edən və bir çox faydalı baxış və təvsiyələr daxil edilmiş. Dördüncü hesabatə görə təşəkkür edirik. Biz hesabatdakı müxtəlif tövsiyələri və məsləhətləri alqışlayır və onların dəyərli olduğuna inanırıq. Bu fürsətdən istifadə edərək, dördüncü hesabatı hazırlayan Komissiya üzvlərinə təşəkkürümüzü bildirir və 2011-ci ildə də gələcək əməkdaşlığa və birgə işləyəcəyimizə ümid edirik.